

Opzet vervolgonderzoek met scharrelhennen

Ir. Th. G. C. M. van Niekerk en ing. B.F. J. Reuvekamp, onderzoekers legpluimveehouderij

Tijdens de studiemiddag legpluimveehouderij in juni jl. is de problematiek rondom het snavelkappen van leghennen aan de orde geweest. Daarbij zijn de resultaten van het onderzoek tot nu gepresenteerd. Tijdens de discussies werd de vraag gesteld welk vervolg het Praktijkonderzoek Pluimveehouderij "Het Spelderholt" (PP) aan dit onderzoek gaat geven. Dit artikel gaat in op de opzet van het vervolg van de proeven met scharrelhennen.

Inleiding

Het Ingrepenbesluit bepaalt dat binnen afzienbare tijd het snavelkappen verboden wordt. Tegen die tijd is informatie nodig hoe men ongekapte hennen kan houden zonder problemen met pikkerij en kannibalisme. Om dit mogelijk te maken zullen fokkerijorganisaties moeten werken aan de ontwikkeling van een leghen, die minder snel overgaat tot verenpikkerij en kannibalisme. Daarnaast moet meer bekend zijn welke management- en huisvestingsmaatregelen toegepast kunnen worden om pikkerij te voorkomen. Het PP doet hiernaar onderzoek.

Wanneer blijkt dat geen methode gevonden kan worden om ongekapte hennen op een verantwoorde manier te houden, is te verwachten dat een discussie zal worden gevoerd tussen bedrijfsleven en overheid aangaande de diervriendelijkheid van het Ingrepenbesluit. Bij het vaststellen van het Ingrepenbesluit is destijds door de politiek gesteld, dat bij het niet haalbaar blijken van (onderdelen van) dit besluit een heroverweging tot de mogelijkheden moet behoren. Dit zou een wijziging in de gestelde termijnen kunnen betekenen. Ook zou een versoepeling van het besluit zelf door het toestaan van milde behandelingen besproken kunnen worden.

Om deze reden onderzoekt het PP ook milde methoden van snavelbehandelen.

Voor alle duidelijkheid: bij de huidige vorm van het ingrepenbesluit is elke manier van snavelbehandelen, verboden, dus ook de milde methode.

Resultaten afgelopen onderzoek aan scharrelhennen

In de afgelopen proef met scharrelhennen is onderzoek gedaan naar het achterwege laten van snavelkappen. Daarbij werd tweemaal per week een deel van een sparrenboom verstrekt om pikkerij en kannibalisme te voorkomen. Ondanks het feit dat de hennen veelvuldig naar de boom pikten, bleek deze methode niet effectief: de uitval als gevolg van pikkerij bedroeg aan het eind van de legperiode 26 % (totale uitval: 30 %).

Behalve het niet kappen zijn ook twee mildere snavelbehandelingen onderzocht. De hennen werden op zeven dagen leeftijd behandeld door de punt van de snavel ofwel weg te branden ofwel licht te kappen met een v-vormig mes. De methoden worden als milder gezien, omdat uit opfokresultaten blijkt dat op deze leeftijd de ingreep geen groeivertraging veroorzaakt en de dieren na de behandeling snel weer actief zijn. Dit is niet het geval bij kappen op zes weken leeftijd.

Ook wordt aangenomen dat een behandeling op jonge leeftijd geen blijvende pijnsensatie teweeg brengt, terwijl hiervoor wel aanwijzingen zijn bij het kappen op latere leeftijd. Hoewel de resultaten tijdens de opfok goed waren, brak bij de op zeven dagen gekapte hennen toch pikkerij uit, waardoor de uitval aan het eind van de legperiode 19 % bedroeg.

De hennen met gebrande snavelstaven vertoonden geen overmatige pikkerij. De methode levert echter enigszins vervormde snavelstaven op en lijkt door de schroeilucht tijdens de behandeling minder geschikt voor praktijktoepassing.

Nieuwe proef met ongekapte scharrelhennen

In augustus 1998 is een proef gestart met ongekapte hennen. Dit keer wordt een combinatie van diverse maatregelen toegepast ter voorkoming van overmatige pikkerij en kannibalisme. Allereerst is gekozen voor een type dier, dat bekend staat als minder pikkerig (Lohmann-bruin). Ten tweede zal tijdens de legperiode zeer frequent graan gestrooid worden in de strooiselruimte. Hiertoe is een automatisch systeem ontworpen. Een laatste maatregel stamt uit discussies met volièrepluimveehouders. Bij hen bestaat de indruk dat de extra dimensie in een volièrestal conflicten tussen dieren vermindert. Bij conflicten kan een hen immers een etage hoger of lager gaan en dus zeer snel uit het beeld van de andere hen verdwijnen. De ruzie wordt daardoor niet uitgevochten. Vergeleken met het scharrelstelsysteem zou dit wel eens een voordeel kunnen zijn bij het houden van ongekapte leghennen.

Om dit idee te onderzoeken, heeft het PP in de scharrelstal een verhoogd niveau aangebracht. Dit bestaat uit drie zitstokken, 30 centimeter van elkaar en op een hoogte van een meter boven het strooisel. In verband met de mestopvang zou het beter zijn het lattenniveau boven het rooster aan te brengen. De stal is echter boven het rooster zo laag, dat dit de werkbaarheid voor het stalpersoneel ernstig bemoeilijkt zou hebben. Door vlak voor het eind van de lichtperiode het lattenniveau op te klappen wordt voorkomen dat hennen op de stokken overnachten en teveel mest in het strooisel produceren. In de donkerperiode wordt het lattenniveau weer in horizontale positie gebracht, zodat de hennen er 's morgens meteen weer gebruik van kunnen maken.

Het onderzoek zal zich enerzijds richten op de technische resultaten en de uitval. Anderzijds zal gedragsonderzoek verricht worden om de werking van het lattenniveau te bestuderen.

Mildere snavelbehandelingen

Bij de in augustus gestarte proef met scharrelhennen zullen ook drie verschillende milde snavelbehandelingen onderzocht worden. Er wordt vooral gekeken naar het tijdstip waarop de behandeling plaatsvindt. Een groep hennen zal weer op zeven dagen leeftijd behandeld worden. Om niet net als in de vorige proef problemen met kannibalisme te krijgen, zal iets meer van de snavel verwijderd worden. Verder wordt een groep hennen op 14 dagen leeftijd behandeld om te zien of hierdoor minder hergroei van de snavel zal optreden. Tenslotte vindt een behandeling plaats bij een groep hennen op dag nul.

Bij deze drie groepen dieren zullen in principe geen extra managementmaatregelen worden toegepast, omdat de snavelbehandeling in principe afdoende bescherming tegen uitbraken van pikkerij/kannibalisme moet geven. Mochten zich toch problemen voordoen, dan zal getracht worden de schade zoveel mogelijk te beperken door toepassing van extra managementmaatregelen.

Tenslotte

Het probleem van verenpikkerij en kannibalisme is zo oud als de bedrijfsmatige pluimveehouderij zelf. Ondanks vele onderzoeksinspanningen in vele landen zijn de oorzaken van dit gedrag nog steeds niet voldoende bekend om het probleem te kunnen oplossen. Het PP heeft daarom ook niet de illusie dat zij dit in enkele proeven wel zal kunnen. Niettemin is het toch nuttig om onderzoek te blijven doen aan dit probleem. Elk onderzoek brengt een stukje meer inzicht en brengt de oplossing(en) dichterbij. Daarbij geldt bovendien, dat de discussie omtrent het Ingrenbesluit alleen gevoerd kan worden als recente kwantitatieve informatie beschikbaar is over de mogelijkheden en onmogelijkheden rondom het achterwege laten van snavelkappen bij leghennen onder moderne, bedrijfsmatige omstandigheden.